

Nagele in Balans en andere innovatieve warmteprojecten in NL hebben ruimte nodig onder de NTA8800

Rutger Bergboer, directeur Nagele Warmte BV

8 december 2021

1. Context

In Nagele wordt momenteel de eerste fase van het project 'Nagele in Balans' gerealiseerd, een project dat is geïnitieerd door de bewoners van Nagele en waarin nauw wordt samengewerkt met de gemeente Noordoostpolder en woningbouwstichting Mercatus. Doelstelling van het project is om alle woningen in Nagele aan te sluiten op een duurzame warmte-installatie in plaats van het gasnet. Voor de gemeente en Mercatus draagt dit project bij aan realisatie van hun duurzaamheidsopgaven en voor de bewoners biedt het project de gelegenheid om koploper te worden op het gebied van duurzaamheid en zelf meer grip te krijgen op de eigen energievoorziening.

Financiering van het project vindt plaats langs verschillende stromen: 1. Er wordt gebruik gemaakt van de subsidie die is verleend in het kader van de deelname aan het Programma Aardgasvrije Wijken (PAW), 2. Mercatus verduurzaamt de woningen en levert een bijdrage aan de aansluitkosten en aan de vaste lasten vanuit de subsidie die zij ontvangt in het kader van de Regeling Vermindering Verhuurderheffing Verduurzaming (RVV-verduurzaming), 3. Particuliere woningeigenaren betalen een bijdrage aansluitkosten bijvoorbeeld uit de subsidie die zij ontvangen voor aansluiting op een warmtenet en 4. Gebruikers betalen uiteraard voor hun warmteverbruik. Deze stromen moeten tezamen uiteindelijk leiden tot een (nipt) positieve businesscase.

Door de invoering van nieuwe energieprestatienormen gekoppeld aan de invoering van NTA8800 staat de deelname van Mercatus en particuliere bewoners ter discussie. Daarmee dreigt het project Nagele in Balans vroegtijdig ten onder te gaan.

2. De invloed van NTA8800 op Nagele in Balans

2.1. Het systeem in het kort

In het project Nagele in Balans wordt gebruik gemaakt van een systeem van HoCoSto (Hot Cold Storage). Dit is een energiezuinig systeem waarbij warmte wordt opgewekt met zonnecollectoren op de daken van de aangesloten gebouwen. De warmte wordt via leidingen vervoerd naar en vervolgens opgeslagen in een grote thermische buffer. Vanuit de buffer wordt warmte voor verwarming en tapwater geleverd aan aangesloten woningen en andere gebouwen. Hierbij wordt, indien nodig, gebruik gemaakt van een warmtepomp om de gewenste temperatuur te kunnen leveren.

Toen het project Nagele in Balans startte, leidde aansluiting van gebouwen op het HoCoSto systeem onder de toen vigerende BENG normering tot labelsprongen. Echter, sinds 1 januari 2021 is de NTA 8800 de bepalingsmethode voor de energieprestatie van alle gebouwen (woningen en utiliteit, bestaand en nieuw). Deze energieprestatie wordt berekend op basis van gebouweigenschappen, installaties en standaard gebruikersgedrag. Naar nu blijkt, kan in NTA8800 het HoCoSto systeem niet worden doorgerekend op een manier die recht doet aan de energetische prestatie. Hoe zit dat?

2.2. NTA 8800: energiemaatregel of gebouwgebonden systeem

In de NTA8800 worden warmtesystemen gekwalificeerd als ofwel een energiemaatregel op gebiedsniveau (EMG) ofwel een gebouwgebonden systeem. Dit onderscheid is belangrijk, omdat een EMG in de NTA8800 rekenmethodiek wordt meegenomen op basis van een EMG-verklaring die het *equivalent opwekkingsrendement* (EOR) beschrijft. In dat geval kunnen de forfaitaire waarden meegerekend worden (nieuwe artikel 2 lid 3 van de Regeling energieprestatie gebouwen¹). Bij een gebouwgebonden systeem is dat anders en wordt gerekend met het *werkelijk opwekkingsrendement*, dat veel hoger kan zijn dan de EOR. Als een systeem gebouwgebonden is, telt het mee bij de bepaling van nieuwe energielabels voor bestaande gebouwen. Als het systeem een EMG is, telt het niet mee bij de bepaling van energielabels.

Hier zit de crux: Bureau Controle en Registratie Gelijkwaardigheid (BCRG) heeft aangegeven dat het systeem van HoCoSto een EMG is en geen gebouwgebonden installatie. Dit betekent dat het systeem niet (meer) meetelt bij het bepalen van het energielabel. Aansluiting op het systeem leidt dus niet tot labelsprongen, wat grote gevolgen heeft voor de deelnamebereidheid van particuliere bewoners en de corporatie.

3. Impact voor projectvoortgang

3.1. Uitvoering Nagele in Balans is in gevaar

Bij de start van het project bleek dat het HoCoSto-systeem (volgens de toen geldende BENG normering) meegenomen kon worden in de energieprestatieberekeningen, waardoor de woning 4 labelsprongen zou kunnen maken. Voor Mercatus is het halen van de labelsprongen essentieel omdat ze daarmee RVV-subsidie kunnen aanvragen. Hieruit bekostigen zij de nodige renovatie activiteiten en de bijdrage aansluitkosten die nodig zijn om de businesscase voor Nagele in Balans rond te krijgen. Ook voor particuliere woningeigenaren blijkt het kunnen realiseren van labelsprongen een belangrijk argument om mee te doen met het project Nagele in Balans. Het gemiddelde inkomen van inwoners van Nagele ligt rond € 25.000,- euro bruto per jaar, waardoor er weinig financiële reserves zijn om te kunnen investeren in verduurzaming van de woning. Labelsprongen leiden tot waardevermeerdering van de woning, waarmee er ook meer financiële ruimte is voor de bekostiging van benodigde aanpassingen tegen redelijke condities.

Op dit moment worden 8 woningen en een voormalig schoolgebouw aangesloten op de zogenaamde Kernvariant, de eerste kleinschalige start van het project Nagele in Balans. We zijn inmiddels bezig met de voorbereiding voor de verdere opschaling van het project. Vanuit Mercatus is er terughoudendheid om hieraan deel te nemen als niet zeker is of hun woningen de initieel beoogde 4 labelsprongen kunnen maken. Het niet kunnen maken van labelsprongen zorgt ervoor dat de verdere uitrol van het project Nagele in

---

¹ Zie ook: <https://wetten.overheid.nl/BWBR0020921/2021-07-01>

Balans hoogst onzeker wordt en daarmee dus ook het behalen van de duurzaamheidsdoelstellingen in dit deel van de gemeente Noordoostpolder.

3.2. Ook negatieve impact buiten Nagele verwacht

Overigens raakt de definitie zoals deze in NTA8800 wordt toegepast niet alleen Nagele, maar zal deze naar verwachting gevolgen hebben voor heel veel andere kleinschalige projecten op het gebied van collectieve opwek en distributie van warmte. Dit is juist het soort projecten dat in de PAW en in de Regionale Energiestrategieën (RES) terugkomt in gebieden waarbij grootschalige warmtenetten geen oplossing vormen.

4. Mogelijkheden voor die we zien

We zien in de huidige NTA8800 een aantal zaken terug die wellicht mogelijkheden bieden voor aanpassingen die het project Nagele in Balans en andere kleinschalige projecten in Nederland ten goede kunnen komen.

4.1. Ongelijk speelveld bepaling energielabels bestaande en nieuwbouw

Bij de berekening van energieprestaties voor nieuwe bouwwerken via NTA8800 mag een EMG wel meegenomen worden², waar dit bij bestaande bouwwerken niet het geval is. Dit onderscheid zorgt ervoor dat er geen gelijk speelveld is voor de bepaling van energielabels voor bestaande bouwwerken en nieuwe bouwwerken. Dat belemmert niet alleen de toepassing van het systeem in Nagele maar ook voor heel Nederland, want het maken van labelsprongen is juist essentieel bij verdere verduurzaming van bestaande bouwwerken, alleen al vanwege de rentabiliteit van investeringen en eventuele aanspraak op subsidie.

4.2. Het systeem heeft gebouwgebonden elementen

Het lastige is dat van het begrip 'gebouwgebonden installatie' geen definitie terug te vinden is in de tekst van het Bouwbesluit 2012. Hoofdstuk 6³ van het Bouwbesluit gaat over installaties, waaronder ook aansluiting op een distributienet voor warmte. In die bewoordingen lijkt een onderscheid te zitten tussen gebouwgebonden installaties en een distributienet dat dan niet als gebouwgebonden kan worden gekwalificeerd. Het HoCoSto systeem heeft een fysieke binding met de woningen/gebouwen via de warmtecollectoren die op de gebouwen zijn geplaatst en de leidingen die in, over en langs de gebouwen lopen. Tegelijkertijd ligt de collectieve buffer buiten de perceelgrens van de op de duurzame warmte installatie aangesloten gebouwen. Het systeem lijkt in de NTA8800 dus tussen beide definities in te vallen en dat lijkt ertoe te leiden dat het nu als EMG wordt gekwalificeerd in plaats van als gebouwgebonden installatie. Dit terwijl de gebouw-/perceelgebonden elementen (zonnecollectoren, leidingen) wellicht een kwalificatie als gebouwgebonden rechtvaardigen.

5. We hebben ruimte of uitzonderingen nodig om door te kunnen gaan

Inmiddels is duidelijk dat aanpassingen aan de NTA8800 mogelijk zijn. Vanuit RVO is aangegeven dat aanpassingen niet bepaald worden door RVO, maar door een samenstel aan partijen en instanties onder regie van NEN en aansturing van BZK. Dit samenspel kost tijd. Het is ons bekend dat er per 1 januari 2022

---

² Zie ook: <https://www.rvo.nl/onderwerpen/duurzaam-ondernemen/gebouwen/wetten-en-regels/nieuwbouw/energieprestatie-beng/indicatoren>

³ Zie ook: <https://rijksoverheid.bouwbesluit.com/Inhoud/docs/wet/bb2012/hfd6>

enkele wijzigingen in NTA8800 worden doorgevoerd. Echter, aanpassingen ten faveure van de kleinschalige warmtenetten horen daar niet bij. Deze zouden pas bij de volgende wijziging aan bod kunnen komen, die plaatsvindt op 1 januari 2023. Het project Nagele in Balans kan niet zo lang wachten.

Voor de voortgang van het project Nagele in Balans en voor andere kleinschalige innovatie warmteprojecten in Nederland is het belangrijk dat er op korte termijn ruimte gevonden wordt binnen de NTA8800, of dat er uitzonderingen worden toegestaan. Dit om het mogelijk te maken dat innovatieve projecten geen vroegtijdige dood sterven en dat ook kleinere gemeenschappen zonder mogelijkheid tot aansluiting bij grote warmtenetten toch hun bijdrage kunnen leveren aan de duurzaamheidsopgaven waar we als Nederland voor staan.

Meer informatie

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met:

Rutger Bergboer

Directeur Nagele Warmte BV

M: 06-16 60 04 77

E: rutger@energieknagele.nl